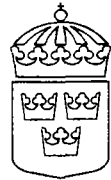

Utbildningsutskottets betänkande

1989/90:UbU11

Anslag till centrala och regionala myndigheter på skolområdet m.m.

1989/90
UbU11

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1989/90:100 (utbildningsdepartementet) under avsnitt B. Skolväsendet punkterna B 1. Skolöverstyrelsen, B 2. Länskolnämnderna, B 3. Stöd för utveckling av skolväsendet, B 4. Statens institut för läromedel, B 5. Utvecklingsinsatser på läromedelsområdet m.m. och B 6. Stöd för produktion av läromedel jämte motioner.

Propositionen

1. Skolöverstyrelsen

Regeringen har under punkt B 1 (s. 103—106) föreslagit

1. att riksdagen till Skolöverstyrelsen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 149 696 000 kr.

2. Länskolnämnderna

Regeringen har under punkt B 2 (s. 106—108) föreslagit

2. att riksdagen till Länskolnämnderna för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 168 553 000 kr.

3. Stöd för utveckling av skolväsendet

Regeringen har under punkt B 3 (s. 108—112) föreslagit

3. att riksdagen godkänner vad som i propositionen anförts om särskilt bidrag till lokal skolutveckling,

4. att riksdagen till Stöd för utveckling av skolväsendet för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 53 585 000 kr.

4. Statens institut för läromedel

Regeringen har under punkt B 4 (s. 112—114) föreslagit att riksdagen till Statens institut för läromedel för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 24 986 000 kr.

5. Utvecklingsinsatser på läromedelsområdet m.m.

1989/90:UbU11

Regeringen har under punkt B 5 (s. 115) föreslagit

6. att riksdagen till Utvecklingsinsatser på läromedelsområdet m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 11 248 000 kr.

6. Stöd för produktion av läromedel

Regeringen har under punkt B 6 (s. 115–116) föreslagit

7. att riksdagen medger att förhandsbesked om statsbidrag till stöd för produktion av läromedel får lämnas i enlighet med vad som i propositionen har förordats,

8. att riksdagen till Stöd för produktion av läromedel för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 4 770 000 kr.

Motionerna

1989/90:Ub279 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om granskningen av läromedel,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsstipendier för läroboksförfattare.

1989/90:Ub295 av Margit Gennser och Margaretha af Ugglas (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stipendier till gymnasiestudier vid United World Colleges samt inrättandet av fortbildningsanslag för svenska lärares tjänstgöring vid samma organisations skolor,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om meritvärdet av tjänstgöring vid United World Colleges skolor.

1989/90:Ub301 av Ragnhild Pohanka m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ytterligare medel för videohjälpmedel,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en analys av läromedelsbehovet för döva och gravt hörselskadade.

1989/90:Ub305 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning för att bl.a. föreslå åtgärder för att göra skolans undervisning mer jämställd mellan flickor och pojkar,

2. att riksdagen för information till lärarna om forskningens resultat vad gäller könsskillnader i undervisningen för budgetåret 1990/91 anslår 500 000 kr. utöver regeringens förslag till anslaget B 3. Stöd för utveckling av skolväsendet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en handledning för läromedelsförfattare i NO-ämnen.

1989/90:Ub309 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om anpassning av läromedel/studiematerial och undervisning för handikappade.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:So296.

1989/90:Ub317 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

16. att riksdagen till fredsfrågor och internationell förståelse, i enlighet med vad som i motionen anförts, för budgetåret 1990/91 anslår 300 000 kr. utöver regeringens förslag till anslaget B 3. Stöd för utveckling av skolväsendet.

1989/90:Ub318 av Ylva Johansson m.fl. (vpk) vari yrkas

3. att riksdagen för ökade reskostnader i samband med fortbildning i anslutning till försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning i gymnasieskolan för budgetåret 1990/91 anslår 3 milj.kr. utöver regeringens förslag till anslaget B 3. Stöd till utveckling av skolväsendet.

1989/90:Ub334 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen till anslaget B 4. Statens institut för läromedel för budgetåret 1990/91 anslår 1 926 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit eller således 26 912 000 kr. för framtagande av vissa läromedel till elever med funktionsnedsättningar,

2. att riksdagen till anslaget B 2. Länskolnämnderna för budgetåret 1990/91 anslår 1 500 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit eller totalt 170 053 000 kr.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:So315.

1989/90:Ub338 av Kjell-Arne Welin (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att låta utreda en kraftig reduktion av SÖ:s centrala kansli.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Fi732.

1989/90:Ub340 av Kenth Skårvik och Leif Olsson (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna om behovet av konsulenter vid länskolnämnderna.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:So542.

1989/90:Ub804 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) vari yrkas

18. att riksdagen hos regeringen begär en utredning för att avveckla SÖ,

19. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1990/91 reducera anslaget B 1. Skolöverstyrelsen med 30 000 000 kr.,

20. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1990/91 anslaget B 2. Länskolnämnderna skall reduceras med 10 000 000 kr.

1989/90:Ub807 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

1989/90:UbU11

1. att riksdagen beslutar att inte ge bidrag till löntagarorganisationerna inom skolans område och därmed under anslaget B 1. Skolöverstyrelsen anslår 3 580 000 kr. mindre än vad regeringen föreslagit.

1989/90:Ub811 av Sten Svensson m.fl. (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om länskolnämndernas ansvar för utbildningen av handikappade.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:So260.

1989/90:Ub825 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att avskaffa det statliga bidraget till löntagarorganisationernas verksamhet med skolinformation,

2. att riksdagen beslutar att avslå de medel som föreslås för information om läroplanen,

3. att riksdagen till Skolöverstyrelsen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag av 144 114 000 kr.

1989/90:Ub825 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen till Länskolnämnderna för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag av 148 553 000 kr.,

5. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Länskolnämndernas medverkan i lokalt utvecklingsarbete samt Lokal skolutveckling anvisa 36,5 milj.kr. samt att riksdagen beslutar överföra motsvarande belopp till Bidrag till driften av grundskolor m.m. och den del av förstärkningsresursen som avser undervisning,

6. att riksdagen beslutar att minska delposten Centralt utvecklingsarbete under anslaget Stöd för utveckling av skolväsendet med 10 milj.kr.,

7. att riksdagen till Stöd för utveckling av skolväsendet för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag av 7 085 000 kr.,

8. att riksdagen till Statens institut för läromedel för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag av 9 986 000 kr.

Utskottet

1. Skolöverstyrelsen

Skolöverstyrelsen (SÖ) är central förvaltningsmyndighet för utbildning under högskolenivån. SÖ är som sakkunnigt beredningsorgan för skolfrågor den myndighet som skall ta till vara skolväsendets intressen gentemot andra samhällssektorer. En av SÖ:s uppgifter är att förse regeringen med underlag för bedömningar på lång sikt. SÖ skall vidare stödja och främja verksamheten inom skola och vuxenutbildning, bedriva läroplansarbete och svara för utvärdering samt fullgöra de uppdrag och uppgifter som regeringen bestämmer.

I motion 1989/90:Ub338 (fp) efterlyses en översyn av bl.a. SÖ. Enligt motionären omprövas alltför sällan verksamheter som en gång

införts. Det är önskvärt att resurser kan föras bort från den centrala nivån och ner i organisationen. I motion 1989/90:Ub804 (mp) föreslås en minskning av anslaget till SÖ budgetåret 1990/91 med 30 000 000 kr. (yrkande 19). Syftet är att minska den centrala byråkratin i den framtida skolan. I samma motion (yrkande 18) begärs också en utredning med syfte att på sikt avveckla SÖ.

Under anslaget Skolöverstyrelsen finns bl.a. en anslagspost Bidrag till löntagarorganisationer, vilken tas upp med 3 725 000 kr. Medlen avser bidrag till löntagarorganisationernas verksamhet med skolinförmatörer och information om utbildning och rekrytering av handledare på arbetsplatser. I två motioner, 1989/90:Ub807 (fp) yrkande 11 och 1989/90:Ub825 (m) yrkande 1, föreslås att riksdagen inte längre skall ge ekonomiskt bidrag till sådana insatser. Löntagarorganisationerna bör själva kunna bedriva denna verksamhet i önskad omfattning. Av detta skäl bör anslaget till Skolöverstyrelsen budgetåret 1990/91 minskas med det belopp som i budgetpropositionen finns uppfört under anslagsposten.

Den ökning av anslaget till Skolöverstyrelsen med 2 milj.kr. som avser informationsinsatser om grundskolans läroplan bör enligt motion 1989/90:Ub825 (m) yrkande 2 inte komma till stånd. I avvaktan på att målen för skolan förtydligas bör inga medel anvisas för detta ändamål.

Utskottet erinrar när det gäller *anslagsbeloppet* först om att SÖ enligt regeringens direktiv för vart och ett av budgetåren 1990/91 och 1991/92 ålagts att redovisa en fortsatt rationalisering av de administrativa arbetsuppgifterna motsvarande 2% av anslagets storlek. I budgetpropositionen är denna reduktion för det första budgetåret beräknad till 2 832 000 kr. Någon ytterligare besparing anser utskottet inte skäligen. Utskottet vill härtill lägga att en förenkling av regelsystemet för skolan och nya metoder för uppföljning och utvärdering av skolverksamheten kan få vissa konsekvenser för SÖ:s organisation.

Utskottet vill understryka att SÖ har en viktig roll som informations-spridare till olika målgrupper på skolväsendets område. Det är angeläget att elever och föräldrar får ökade kunskaper om skolan och skolans övergripande mål. Utskottet har därför inget att erinra mot att SÖ tilldelas det föreslagna engångsbeloppet på 2 milj.kr. för sådana informationsinsatser.

Utskottet har i flera tidigare sammanhang behandlat motionsyrkanden rörande bidragen till löntagarorganisationerna. Utskottet har då konstaterat att samarbetet mellan skolan och näringslivet successivt ökat. Det är därvid viktigt att det råder goda kontakter mellan företrädare för de enskilda skolenheterna och företrädare för de anställda vid de företag som upplåter utbildningsplatser för eleverna och ansvarar för den arbetsplatsförlagda utbildningen. Mot denna bakgrund anser utskottet att bidragen till löntagarorganisationerna för närvarande fyller en funktion.

Då utskottet inte har något att erinra mot medelsberäkningen i övrigt föreslår utskottet att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub338, 1989/90:

Ub804 yrkandena 18 och 19, 1989/90:Ub807 yrkande 11 och 1989/90: Ub825 yrkandena 1, 2 och 3 till Skolöverstyrelsen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 149 696 000 kr.

1989/90:UbU11

2. Länskolnämnderna

Regeringen föreslår riksdagen att till Länskolnämnderna för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 168 553 000 kr. Medel beräknas bl.a. för ytterligare två tjänster som RH-konsulent och en halvtids-tjänst som konsulent för dövblinda vuxna.

Motion 1989/90:Ub334 (vpk) yrkande 2 tar upp behovet av ytterligare tjänster som konsulent vid länskolnämnderna. Enligt motionen finns det inga särskilda konsulenttjänster för utvecklingsstörda rörelsehindrade elever. *Anslagsbeloppet* för budgetåret 1990/91 bör räknas upp med 1 500 000 kr. för att möjliggöra inrättandet av fem sådana tjänster. Också i motion 1989/90:Ub340 (fp) pekas på behovet av konsulenttjänster vid länskolnämnderna med särskild kännedom om MDB (Minimal Brain Dysfunction) och rörelsehinder bland barn och ungdom.

I motion 1989/90:Ub825 (m) yrkande 4 förordas en fortsatt rationalisering av de administrativa arbetsuppgifterna vid länskolnämnderna. Anslagsbeloppet bör därför kunna reduceras med 20 milj.kr. i förhållande till förslaget i budgetpropositionen. I motion 1989/90:Ub804 (mp) yrkande 20 föreslås en reduktion av anslaget budgetåret 1990/91 med 10 milj.kr. En fortsatt decentralisering inom skolväsendet skulle, enligt motionen, möjliggöra en minskning av anslagsbeloppet.

Utskottet erinrar om att länskolnämndernas arbetsuppgifter och organisation kan komma att ges en delvis förändrad inriktning och utformning som följd av översynen med anledning av riksdagens beslut om dels skolans utveckling och styrning (prop. 1988/89:4. bet. UbU7, rskr. 95), dels en ny regional statlig förvaltning (prop. 1988/89:154, bet. 1989/90:BoU4, 9, rskr. 1989/90:89). I avvaktan på att detta arbete slutförs bör enligt utskottets mening ingen reduktion av anslaget ske.

Regeringens förslag i budgetpropositionen om en utökning av antalet tjänster som konsulent med sammanlagt två och en halv tjänst överensstämmer med de behov som SÖ redovisat. Någon ytterligare utökning av antalet tjänster bör därför inte göras. Den kompetens som kommer att finnas totalt inom den regionala stödverksamheten för elever med olika handikapp bör, enligt utskottets bedömning, också kunna tillgodose de behov som efterlyses i motionerna 1989/90:Ub334 yrkande 2 och 1989/90:Ub340.

Då utskottet inte har något att invända mot föredragande statsrådets medelsberäkning i övrigt under anslaget föreslår utskottet att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub334 yrkande 2, 1989/90:Ub340, 1989/90:Ub825 yrkande 4, 1989/90:Ub804 yrkande 20 till Länskolnämnderna för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 168 553 000 kr.

I motion 1989/90:Ub811 (m) yrkande 2 anføres att länskolnämnderna bör spela en mer pådrivande roll vad gäller de *handikappades möjlighet till utbildning*.

Utskottet utgår från att länskolnämnderna, i enlighet med förordningen med instruktion för den statliga skoladministrationen (1988:815), tar sin del av ansvaret för utveckling, samordning och planering av utbildningen för handikappade elever. Utskottet finner det inte påkallat att riksdagen gör något särskilt uttalande med anledning av motion 1989/90:Ub811 yrkande 2, varför den avstyrks.

3. Stöd för utveckling av skolväsendet

Enligt föredragande statsrådet bör bestämmelserna i förordningen (1983:238) om *särskilt statsbidrag till lokal skolutveckling* ändras så att skolöverstyrelsen (SÖ) direkt till berörda kommuner kan anvisa extra bidrag för lokal skolutveckling när det uppkommer höga resekostnader till följd av stort avstånd till högskola.

Utskottet har inget att erinra mot den föreslagna förändringen.

Anslaget till stöd för utveckling av skolväsendet föreslås i årets budgetproposition ändrat i flera avseenden bl.a. som följd av anslagsöverföringar till och från anslaget.

I och med utgången av 1989/90 upphör den anslagspost som finansierat försöks- och utvecklingsarbete inom gymnasieskolan. Härigenom minskas anslaget med 15 984 000 kr.

Innevarande budgetår anvisas under anslaget medel för resestipendier för lärare i ungdomsskolan. Enligt föredragande statsrådet bör 1 500 000 kr. fr.o.m. nästa budgetår föras över till anslaget D 4. Vissa särskilda utgifter inom högskolan m.m.

De medel under anslaget som finns anvisade för kostnader för försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning inom gymnasieskolan bör enligt föredragande statsrådet föras över till anslaget B 18. Bidrag till driften av gymnasieskolor. Härigenom minskas anslaget med 8 000 000 kr. budgetåret 1990/91.

Medel för centralt utvecklingsarbete anvisas innevarande budgetår under anslaget B 7. Forskning inom skolväsendet. Dessa medel (15 771 000 kr.) bör, enligt föredragande statsrådet, föras över till förevarande anslag.

I flera motioner föreslås ändringar i *anslagsbeloppet* budgetåret 1990/91.

Enligt motion 1989/90:Ub825 (m) yrkande 5 bör länskolnämndernas roll tonas ner till förmån för en ökad decentralisering av verksamhet i kommuner och skolor. Medlen under anslagsposterna Regional verksamhet till stöd för utveckling av skolväsendet och Bidrag till kommunernas lokala skolutveckling om sammanlagt 36,5 milj.kr. bör därför föras över till anslaget B 11. Enligt samma motion (yrkande 6) bör försöksverksamheten med treårig yrkesinriktad gymnasieutbildning inte utvidgas. Den anslagspost som förts upp för centralt utvecklingsar-

bete bör enligt motionärerna minskas med 10 milj.kr. Anslaget bör för budgetåret 1990/91 föras upp med sammanlagt 7 085 000 kr. (yrkande 7).

I motion 1989/90:Ub317 (vpk) yrkande 16 föreslås en ökning av anslaget budgetåret 1990/91 med 300 000 kr. Förslaget innebär en uppräknig av anslagsposten Insatser inom undervisning för internationell förståelse m.m.

I motion 1989/90:Ub318 (vpk) yrkande 3 föreslås att riksdagen för budgetåret 1990/91 anslår 3 milj.kr. utöver vad regeringen föreslagit under förevarande anslag. Ökningen motiveras av de ökade resekostnader som uppstår i samband med fortbildning i anslutning till försöksverksamheten med treårig yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan. I motion 1989/90:Ub305 (vpk) yrkande 2 föreslås en ökning av förevarande anslag med 500 000 kr. Medlen skall, enligt motionärerna, användas för att informera lärare i skolan om påvisade könsskillnader i undervisningen.

Av statsfinansiella skäl finner utskottet det inte möjligt att ytterligare höja anslagsbeloppet. Då utskottet inte har något att erinra mot medelsberäkningen i övrigt föreslår utskottet att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub305 yrkande 2, 1989/90:Ub317 yrkande 16, 1989/90:Ub318 yrkande 3 och 1989/90:Ub825 yrkandena 5, 6 och 7 till Stöd för utveckling av skolväsendet för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 53 585 000 kr.

I motion 1989/90:Ub295 (m) yrkande 1 föreslås att staten anslår medel för dels svenska gymnasieelevers *studier vid United World Colleges*, dels svenska lärares tjänstgöring och vistelse vid dessa skolor.

Utskottet vill erinra om att kostnader för stipendier till svenska gymnasieelever för studier vid bl.a. United World College of the Atlantic och för modersmålsundervisning vid denna skola får bestridas med medel under detta anslag, anslagsposten Insatser inom undervisning för internationell förståelse m.m. Enligt vad utskottet erfarit har SÖ utbetalt till United World College of the Atlantic 150 000 kr. för att bekosta ett stipendium för en elev under läsåret 1989/90. När det gäller stipendier för lärare disponerar SÖ under samma anslagspost 1,5 milj.kr. innevarande budgetår för resestipendier enligt förordningen (SÖ-FS 1989:34) om resestipendier för lärare i ungdomsskolan. Enligt denna förordning skall SÖ fördela dessa medel efter samråd med stiftelsen Svenska institutet. Utskottet vill erinra om vad som anförs i årets budgetproposition (s. 111), nämligen att Svenska institutet i fortsättningen skall handha denna fördelning efter samråd med SÖ. Mot denna bakgrund finner utskottet att motionärernas yrkande i stort är tillgodosett, varför motion 1989/90:Ub295 yrkande 1 avstyrks.

När det gäller *meritvärdering av tjänstgöring* vid skola i utlandet föreslås i samma motion yrkande 2 att lärare som tjänstgör vid en skola *vid United World Colleges* skall få tillgodoräknas meritpoäng vid tillsättning av tjänst som lärare för sådan tjänstgöring.

Utskottet hänvisar till förordningen (SÖ-SF 1988:163, 1989:19) om meritvärdering vid tillsättning av tjänst som lärare. När det gäller meritpoäng för utlandstjänstgöring anges i 13 § samma förordning att meritpoäng endast tillgodoräknas tjänstgöring vid sådan utlandsskola som avses i förordningen (1978:591) om statsbidrag till svensk undervisning i utlandet. Utskottet anser inte att gällande bestämmelser om meritvärdering vid tillsättning av tjänst som lärare nu skall ändras. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub295 yrkande 2.

I två yrkanden berörs *jämställdhetsarbetet inom skolan*. I motion 1989/90:Ub305 (vpk) yrkande 1 efterlyses en utredning som bl.a. skulle föreslå åtgärder för att göra skolans undervisning mer jämställd mellan flickor och pojkar. I samma motion yrkande 3 föreslås att SÖ får i uppdrag att utarbeta en handledning för läromedelsförfattare i naturorienterande ämnen i syfte att producera läroböcker som är likvärdiga för flickor och pojkar.

Utskottet är av den uppfattningen att jämställdhetsfrågorna inom skolan numera får ökad uppmärksamhet och att åtgärder successivt vidtas för att förbättra rådande förhållanden. Någon uppmaning från riksdagens sida till SÖ att utarbeta en handledning för läromedelsförfattare är inte påkallad. Utskottet hänvisar i övrigt till vad som anförts i motsvarande ärende hösten 1989 i betänkande 1989/90:UbU6. Med det anförda avstyrks motion 1989/90:Ub305 yrkandena 1 och 3.

4. Statens institut för läromedel

Statens institut för läromedel (SIL) skall främja produktion av läromedel och handlägga ärenden enligt förordningen (1974:439) om statsbidrag till produktion av vissa läromedel. För budgetåret 1990/91 föreslås en engångsansvisning på 1 130 000 kr. för investeringar i datorutrustning och grafisk utrustning m.m.

Enligt motion 1989/90:Ub825 (m) yrkande 8 bör verksamheten vid SIL begränsas till insatser som avser stöd för utveckling av läromedel för handikappade och för vissa mindre grupper där marknaden inte kan tillgodose efterfrågan. Det i propositionen föreslagna *anslagsbeloppet* till SIL bör därför kunna reduceras med 15 milj.kr. Riksdagen bör enligt motionärerna anvisa ett förslagsanslag på 9 986 000 kr. för SIL:s verksamhet budgetåret 1990/91.

I motion 1989/90:Ub334 (vpk) yrkande 1 föreslås att riksdagen anvisar 1 926 000 kr. till SIL utöver vad regeringen föreslagit. Medelsökningen avser läromedel för elever med funktionsnedsättningar. Anslaget bör enligt motionärerna föras upp med 26 912 000 kr.

Utskottet konstaterar att regeringens förslag innebär en reduktion av anslaget med 487 000 kr. budgetåret 1990/91 enligt direktiven för fortsatt rationalisering av de administrativa arbetsuppgifterna. Utskottet finner inte någon ytterligare reduktion av anslaget möjlig. Utskottet anser att tillgången på läromedel för handikappade elever är av stor betydelse för att de skall kunna få en med övriga elever likvärdig utbildning. Utskottet tillstyrker den uppräknade av anslaget som görs

för vissa investeringar m.m. Då utskottet inte har något att erinra mot medelsberäkningen i övrigt föreslår utskottet att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub334 yrkande 1 och 1989/90:Ub825 yrkande 8 till Statens institut för läromedel för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 24 986 000 kr.

I motion 1989/90:Ub279 (fp) yrkande 2 berörs *granskningen av läromedel*. Enligt motionärerna bör riksdagen slå fast att granskarnas utlåtan- den inte skall inkräkta på skolans, lärarnas och elevernas rätt att välja lärobok efter egen bedömning.

Utskottet delar uppfattningen att granskningsverksamheten inte får inkräkta på den pedagogiska mångfalden inom kursplanernas ram. Det är också angeläget att granskningsverksamheten utformas och görs tillgänglig på ett sådant sätt att den stimulerar till debatt. Med hänvisning till det anförda avslår utskottet motion 1989/90:Ub279 yrkande 2.

Ur anslaget utgår också medel för *arbetsstipendier för läroboksförfattare*.

I motion 1989/90:Ub279 (fp) yrkande 3 anføres invändningar mot sådana stipendier. Det finns, menar motionärerna, inga garantier för att en god idé också blir en bra lärobok. Det är först när boken utprovats genom användning i skolor av lärare och elever som resultatet kan bedömas.

Utskottet anser att det ännu är för tidigt att ta slutlig ställning till denna form av stipendier. Erfarenheterna får utvisa om ett stipendiesystem av denna typ är ett bra sätt att använda medel, som SIL får att fördela. Motionsyrkandet bör därför inte nu föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Med det anförda avstyrks motion 1989/90:Ub279 yrkande 3.

I motion 1989/90:Ub309 (c) yrkande 1 anføres att de individuella behoven måste sättas i centrum vad gäller planering av utbildning och *läromedel för handikappade*.

Det ankommer på de myndigheter som ansvarar för de handikappades läromedelssituation att vidta de åtgärder som behövs. Utskottet, som utgår från att så sker, avstyrker därför motionen.

5. Utvecklingsinsatser på läromedelsområdet m.m.

Från anslaget betalas kostnader för utveckling och produktion av läromedel samt information om läromedel för elever med handikapp samt för minoritets- och invandrarundervisningen. Från anslaget finansieras även kostnader för arvoden till externa läromedelsproducenter och annan expertis samt köpta produktionstjänster för denna verksamhet.

I motion 1989/90:Ub301 (mp) tas vissa frågor kring utbildningen i teckenspråk upp. Motionärerna anser att trots att riksdagen de senaste åren anslagit stora summor för uppbyggnad av utbildningen i tecken- språk så är fortfarande bristen på vissa läromedel stor. I yrkande 1

föreslås att *anslagsbeloppet* höjs för produktion av läromedel inom videoområdet. I yrkande 2 efterlyses en analys av läromedelsbehovet i övrigt för döva och gravt hörselskadade.

Utskottet anser att ytterligare medel till utvecklingsinsatser på läromedelsområdet för här berörda elevgrupper inte nu bör anvisas utöver regeringens förslag. Utskottet, som inte har något att erinra mot medelsberäkningen i övrigt, föreslår att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 och med avslag på motion 1989/90:Ub301 yrkandena 1 och 2 till anslaget Utvecklingsinsatser på läromedelsområdet m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 11 248 000 kr.

6. Stöd för produktion av läromedel

Ur anslaget utgår bidrag för produktion av läromedel i ämnen där det är brist på lämpliga läromedel. Bestämmelser om verksamheten finns i förordningen (1974:439) om statsbidrag till produktion av vissa läromedel.

Utskottet föreslår att riksdagen medger att *förhandsbesked om statsbidrag* till stöd för produktion av läromedel får lämnas i enlighet med vad som förordats i budgetpropositionen, nämligen 3 milj.kr 1991/92, 2 milj.kr. 1992/93, 2 milj.kr 1993/94 och 1,5 milj.kr. 1994/95.

Då utskottet beträffande *anslagsbeloppet* inte har något att erinra mot medelsberäkningen föreslår utskottet att riksdagen till anslaget Stöd för produktion av läromedel för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 4 770 000 kr.

Hemställan

Utskottet hemställer

Skolöverstyrelsen

1. beträffande *anslagsbeloppet under Skolöverstyrelsen* att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub338, 1989/90:Ub804 yrkandena 18 och 19, 1989/90:Ub807 yrkande 11 samt 1989/90:Ub825 yrkandena 1, 2 och 3 till *Skolöverstyrelsen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 149 696 000 kr.,

res. 1 (m)

res. 2 (fp)

res. 3 (mp)

Länsskolnämnderna

2. beträffande *anslagsbeloppet under Länsskolnämnderna* att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub334 yrkande 2, 1989/90:Ub340, 1989/90:Ub804 yrkande 20 och 1989/90:Ub825 yrkande 4 till *Länsskolnämnderna* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 168 553 000 kr.,

res. 4 (m)

res. 5 (vpk)

res. 6 (mp)

3. beträffande *handikappades möjlighet till utbildning*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub811 yrkande 2,
res. 7 (m)

Stöd för utveckling av skolväsendet

4. beträffande *särskilt statsbidrag till lokal skolutveckling*
att riksdagen godkänner vad regeringen anfört om särskilt bidrag
till lokal skolutveckling,

5. beträffande *anslagsbeloppet under Stöd för utveckling av
skolväsendet*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 och med
avslag på motionerna 1989/90:Ub305 yrkande 2, 1989/90:Ub317
yrkande 16, 1989/90:Ub318 yrkande 3 samt 1989/90:Ub825 yr-
kandena 5, 6 och 7 till *Stöd för utveckling av skolväsendet* för
budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 53 585 000
kr.,

res. 8 (m)

res. 9 (vpk)

6. beträffande *studier vid United World Colleges m.m.*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub295 yrkande 1,

7. beträffande *meritvärdering av tjänstgöring vid United World
Colleges*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub295 yrkande 2,

8. beträffande *jämsättdhetsarbetet i skolan*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub305 yrkandena 1 och 3,
res. 10 (vpk, mp)

Statens institut för läromedel

9. beträffande *anslagsbeloppet under Statens institut för lärome-
del*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 samt med
avslag på motionerna 1989/90:Ub334 yrkande 1 och
1989/90:Ub825 yrkande 8 till *Statens institut för läromedel* för
budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 24 986 000 kr.,

res. 11 (m)

res. 12 (vpk)

10. beträffande *granskningen av läromedel*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub279 yrkande 2,
res. 13 (m, fp)

11. beträffande *arbetsstipendier för läroboksförfattare*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub279 yrkande 3,
res. 14 (m, fp)

12. beträffande *handikappades behov av läromedel*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub309 yrkande 1,
res. 15 (c)

Utvecklingsinsatser på läromedelsområdet m.m.

1989/90:UbU11

13. beträffande *anslagsbeloppet under Utvecklingsinsatser på läromedelsområdet m.m.*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 samt med avslag på motion 1989/90:Ub301 yrkandena 1 och 2 till *Utvecklingsinsatser på läromedelsområdet m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 11 248 000 kr.,
res. 16 (mp)

Stöd för produktion av läromedel

14. beträffande *förhandsbesked om statsbidrag*

att riksdagen medger att *förhandsbesked om statsbidrag till Stöd för produktion av läromedel* får lämnas i enlighet med vad som förordats i proposition 1989/90:100,

15. beträffande *anslagsbeloppet under Stöd för produktion av läromedel*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 till *Stöd för produktion av läromedel* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 4 770 000 kr.

Stockholm den 15 mars 1990

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Larz Johansson (c), Bengt Silfverstrand (s), Lars Leijonborg (fp), Lars Svensson (s), Ingvar Johnsson (s), Margareta Israelsson (s), Berit Löfstedt (s), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Marianne Andersson i Vårgårda (c), Ewa Hedkvist Petersen (s), Ingegerd Wärnersson (s), Ulf Melin (m), Birgit Henriks-son (m), Ylva Johansson (vpk) och Gösta Lyngå (mp).

Reservationer

1. Anslagsbeloppet under Skolöverstyrelsen (mom. 1)

Birger Hagård, Ulf Melin och Birgit Henriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Utskot-tet vill" och på s. 6 slutar med "149 696 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att bidraget till löntagarorganisationerna skall av-vecklas. Vidare avstyrker utskottet den engångsanvisning på 2 milj.kr. som föreslås för utarbetande av informationsmaterial om bl.a. grund-skolans läroplan. Då utskottet inte har något att erinra mot föredragan-de statsrådets medelsberäkning i övrigt finner utskottet att medelsbeho-

vet under förevarande anslag bör beräknas till 143 971 000 kr. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkandena 1 och 2, med anledning av proposition 1989/90:100 och motion 1989/90:Ub825 yrkande 3 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub338, 1989/90:Ub804 yrkandena 18 och 19 och 1989/90:Ub807 yrkande 11 till anslaget Skolöverstyrelsen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 143 971 000 kr.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *anslagsbeloppet under Skolöverstyrelsen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkandena 1 och 2, med anledning av proposition 1989/90:100 och motion 1989/90:Ub825 yrkande 3 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub338, 1989/90:Ub804 yrkandena 18 och 19, 1989/90:Ub807 yrkande 11 till *Skolöverstyrelsen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 143 971 000 kr.,

2. Anslagsbeloppet under Skolöverstyrelsen (mom. 1)

Lars Leijonborg och Carl-Johan Wilson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Utskottet har" och på s. 6 slutar med "149 696 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att bidraget till löntagarorganisationerna skall avvecklas. Då utskottet inte har något att erinra mot föredragande statsrådets medelsberäkning i övrigt finner utskottet att medelsbehovet under förevarande anslag bör beräknas till 145 971 000 kr. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub807 yrkande 11, med anledning av proposition 1989/90:100 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub338, 1989/90:Ub804 yrkandena 18 och 19 samt 1989/90:Ub825 yrkandena 1, 2 och 3 till anslaget Skolöverstyrelsen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 145 971 000 kr.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *anslagsbeloppet under Skolöverstyrelsen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub807 yrkande 11, med anledning av proposition 1989/90:100 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub338, 1989/90:Ub804 yrkandena 18 och 19 och 1989/90:Ub825 yrkandena 1, 2 och 3 till *Skolöverstyrelsen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 145 971 000 kr.,

3. Anslagsbeloppet under Skolöverstyrelsen (mom. 1)

Gösta Lyngå (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Utskottet erinrar" och på s. 6 slutar med "149 696 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det väsentligt att besluten inom hela skolväsendet successivt decentraliseras. Därigenom kommer kostnaderna för de cen-

trala myndigheterna att minska. Mot denna bakgrund bör anslaget till SÖ minskas med 30 milj.kr. budgetåret 1990/91. Vidare bör en översyn av SÖ:s verksamhet komma till stånd i syfte att på sikt avveckla SÖ. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub804 yrkandena 18 och 19, med anledning av proposition 1989/90:100 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub338, 1989/90:Ub807 yrkande 11 och 1989/90:Ub825 yrkandena 1, 2 och 3 till anslaget Skolöverstyrelsen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 119 696 000 kr.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *anslagsbeloppet under Skolöverstyrelsen* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub804 yrkandena 18 och 19, med anledning av proposition 1989/90:100 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub338, 1989/90:Ub807 yrkande 11 och 1989/90:Ub825 yrkandena 1, 2 och 3 till *Skolöverstyrelsen* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 119 696 000 kr.,

4. Anslagsbeloppet under Länskolnämnderna (mom. 2)

Birger Hagård, Ulf Melin och Birgit Henriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "168 553 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att länskolnämnderna ytterligare bör kunna rationalisera de administrativa uppgifterna. En fortsatt decentralisering inom skolväsendet bör innebära att vissa av nämndernas tidigare uppgifter kan reduceras. Mot denna bakgrund anser utskottet i likhet med motionärerna att en minskning av anslaget till länskolnämnderna bör göras med 20 milj.kr. Riksdagen bör med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkande 4, med anledning av proposition 1989/90:100 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub334 yrkande 2, 1989/90:Ub340 och 1989/90:Ub804 yrkande 20 till anslaget Länskolnämnderna för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 148 553 000 kr.

dels att moment 2 i i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *anslagsbeloppet under Länskolnämnderna* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkande 4, med anledning av proposition 1989/90:100 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub334 yrkande 2, 1989/90:Ub340 och 1989/90:Ub804 yrkande 20 till *Länskolnämnderna* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 148 553 000 kr.,

5. Anslagsbeloppet under Länskolnämnderna (mom. 2)

Ylva Johansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Regeringens förslag" och slutar med "168 553 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att anslagsbeloppet till Länskskolnämnderna budgetåret 1990/91 höjs med 1 500 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit. Detta gör det möjligt att inrätta särskilda tjänster som konsulent för utvecklingsstörda rörelsehindrade elever. Anslagsbeloppet bör därför, enligt utskottet, beräknas till 170 053 000 kr. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub334 yrkande 2, med anledning av proposition 1989/90:100 och motion 1989/90:Ub340 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub804 yrkande 20 och 1989/90:Ub825 yrkande 4 till anslaget Länskskolnämnderna för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 170 053 000 kr.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *anslagsbeloppet under Länskskolnämnderna* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub334 yrkande 2, med anledning av proposition 1989/90:100 och motion 1989/90:Ub340 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub804 yrkande 20 och 1989/90:Ub825 yrkande 4 till *Länskskolnämnderna* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 170 053 000 kr.,

6. Anslagsbeloppet under Länskskolnämnderna (mom. 2)

Gösta Lyngå (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "168 553 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att, trots att nya uppföljningsuppgifter åläggs länskskolnämnderna, en ytterligare decentralisering inom skolväsendet är möjlig. Mot denna bakgrund anser utskottet i likhet med motionärerna att en minskning av anslaget till länskskolnämnderna bör göras med 10 milj.kr. Riksdagen bör med bifall till motion 1989/90:Ub804 yrkande 20, med anledning av proposition 1989/90:100 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub334 yrkande 2, 1989/90:Ub340 och 1989/90:Ub825 yrkande 4 till anslaget Länskskolnämnderna för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 158 553 000 kr.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *anslagsbeloppet under Länskskolnämnderna* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub804 yrkande 20, med anledning av proposition 1989/90:100 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub334 yrkande 2, 1989/90:Ub340 och 1989/90:Ub825 yrkande 4 till *Länskskolnämnderna* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 158 553 000 kr.,

7. Handikappades möjlighet till utbildning (mom. 3)

1989/90:UbU11

Birger Hagård, Ulf Melin och Birgit Henriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "den avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att länskolnämnderna, som har en omfattande pedagogisk stödorganisation i form av konsulenter för olika grupper av handikappade elever, bör spela en mer pådrivande roll i vad gäller de handikappades utbildning än i dag. I det utåtriktade utbildningsarbetet gentemot skolledare, lärare och politiker är det viktigt att ta till vara den kunskap som representanterna för handikapporganisationerna besitter. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *handikappades möjlighet till utbildning*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub811 yrkande 2
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Anslagsbeloppet under Stöd för utveckling av skolväsendet (mom. 5)

Birger Hagård, Ulf Melin och Birgit Henriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Av statsfinansiella" och slutar med "53 585 000 kr." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning har inte länskolnämndernas stöd till lokal skolutveckling givit sådana resultat som svarar mot insatta resurser. Länskolnämndernas roll bör tonas ner och de medel som föreslås anvisade för regional verksamhet till stöd för utveckling av skolväsendet och bidrag till kommunernas lokala skolutveckling (sammanlagt 36,5 milj.kr.) bör i stället föras över till anslaget B 11. Bidrag till driften av grundskolor m.m. Utskottet anser vidare att anslagsposten för centralt utvecklingsarbete kan reduceras med 10 milj.kr. Anslagsbeloppet för budgetåret 1990/91 bör mot bakgrund av vad som ovan redovisats beräknas till 7 085 000 kr.

Riksdagen bör med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkandena 5, 6 och 7, med anledning av proposition 1989/90:100 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub305 yrkande 2, 1989/90:Ub317 yrkande 16 och 1989/90:Ub318 yrkande 3 till Stöd för utveckling av skolväsendet för budgetåret 1990/91 anvisa ett reservationsanslag på 7 085 000 kr.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *anslagsbeloppet under Stöd för utveckling av skolväsendet*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkandena 5, 6 och 7, med anledning av proposition 1989/90:100 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub305 yrkande 2, 1989/90:Ub317 yrkande 16 och 1989/90:Ub318 yrkande 3 till *Stöd för utveckling av skolväsendet* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 7 085 000 kr.,

9. Anslagsbeloppet under Stöd för utveckling av skolväsendet (mom. 5)

1989/90:UbU11

Ylva Johansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Av statsfinansiella" och slutar med "53 585 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att möjligheterna till fortbildning måste vara desamma oavsett i vilken kommun läraren är verksam. Kommuner som geografiskt ligger långt ifrån högskoleenheterna bör därför kompenseras för ökade resekostnader. Mot bakgrund härav finner utskottet det rimligt att anslagsbeloppet höjs med 3 milj.kr.

Enligt utskottets mening är det vidare angeläget att de som arbetar i skolan informeras om resultaten av den aktuella forskningen om könsskillnader i skolan. Mot denna bakgrund bör anslaget budgetåret 1990/91 räknas upp med ytterligare 500 000 kr.

Utskottet anser slutligen att insatserna för att öka den internationella förståelsen i undervisningen måste stärkas. Mot denna bakgrund bör anslaget budgetåret 1990/91 räknas upp med ytterligare 300 000 kr.

Riksdagen bör med bifall till motionerna 1989/90:Ub305 yrkande 2, 1989/90:Ub317 yrkande 16 och 1989/90:Ub318 yrkande 3, med anledning av proposition 1989/90:100 samt med avslag på motion 1989/90:Ub825 yrkandena 5, 6 och 7 till Stöd för utveckling av skolväsendet för budgetåret 1990/91 anvisa ett reservationsanslag på 57 385 000 kr.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *anslagsbeloppet under Stöd för utveckling av skolväsendet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub305 yrkande 2, 1989/90:Ub317 yrkande 16 och 1989/90:Ub318 yrkande 3, med anledning av proposition 1989/90:100 samt med avslag på motion 1989/90:Ub825 yrkandena 5, 6 och 7 till *Stöd för utveckling av skolväsendet* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 57 385 000 kr.,

10. Jämställdhetsarbetet i skolan (mom. 8)

Ylva Johansson (vpk) och Gösta Lyngå (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet är" och slutar med "yrkandena 1 och 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar inledningsvis att det enligt läroplanerna för såväl grundskola som gymnasieskola är skolans uppgift att verka för jämställdhet mellan kvinnor och män. Trots detta finns fortfarande stora skillnader mellan könen. Utskottet anser att könsrättvisorna i klassrummet måste åtgärdas för att på sikt uppnå ett samhälle där kvinnor och män är jämställda. Utskottet föreslår därför att en särskild utredning tillsätts för att klarlägga vilken effekt t.ex. könsuppdelade

undervisningsgrupper, lärarnas könsfördelning, lärarutbildningens innehåll har samt för att föreslå åtgärder för att göra undervisningen i skolan mer jämställd mellan flickor och pojkar.

Den könsmässiga ojämlikheten i läroböcker i naturorienterande ämnen är påtaglig. Därför anser utskottet att SÖ skall ges i uppdrag att utarbeta en handledning för läromedelsförfattare i sådana ämnen. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub305 yrkandena 1 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att moment 8 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

8. beträffande *jämställdhetsarbetet i skolan*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub305 yrkandena 1 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Anslagsbeloppet under Statens institut för läromedel (mom. 9)

Birger Hagård, Ulf Melin och Birgit Henriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 10 slutar med "24 986 000 kr." bort ha följande lydelse:

SIL:s utvecklingsarbete vad gäller läromedel av olika slag bör enligt utskottets uppfattning koncentreras på att tillgodose skolans behov av läromedel för handikappade och för vissa mindre grupper. En sådan inriktning av SIL:s verksamhet bör kunna leda till besparingar, och det är enligt utskottet möjligt att budgetåret 1990/91 minska anslaget med 15 milj.kr. Anslagsbehovet uppgår därmed till 9 986 000 kr.

Med det anförda föreslår utskottet med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkande 8, med anledning av proposition 1989/90:100 och med avslag på motion 1989/90:Ub334 yrkande 1 att riksdagen till Statens institut för läromedel för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 9 986 000 kr.

dels att moment 9 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

9. beträffande *anslagsbeloppet under Statens institut för läromedel*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkande 8, med anledning av proposition 1989/90:100 och med avslag på motion 1989/90:Ub334 yrkande 1 till *Statens institut för läromedel* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 9 986 000 kr.,

12. Anslagsbeloppet under Statens institut för läromedel (mom. 9)

1989/90:UbU11

Ylva Johansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 10 slutar med "24 986 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att anslaget till SIL bör utgå med 1 926 000 kr. utöver regeringens förslag. Bristen på läromedel för elever med funktionsnedsättning är fortfarande stor. Det är därför angeläget att öka produktionen av sådana läromedel som riktar sig till handikappade elever av olika slag.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub334 yrkande 1, med anledning av proposition 1989/90:100 och med avslag på motion 1989/90:Ub825 yrkande 8 till Statens Institut för läromedel för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 26 912 000 kr.

dels att moment 9 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

9. beträffande *anslagsbeloppet under Statens institut för läromedel*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub334 yrkande 1, med anledning av proposition 1989/90:100 och med avslag på motion 1989/90:Ub825 yrkande 8 till *Statens institut för läromedel* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 26 912 000 kr.,

13. Granskningen av läromedel (mom. 10)

Lars Leijonborg (fp), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Ulf Melin (m) och Birgit Henriksson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Våren 1989 infördes nya regler för granskning av läromedel. Utskottet anser att granskningar kan medföra problem. Bl.a. får granskningen karaktär av påbud och auktorisation som skolan har svårt att värja sig emot. Samtidigt kommer granskningen att rymma den subjektivitet som utmärker normal bokrecensionsverksamhet. Granskarna har vidare stor möjlighet att centralt påverka undervisningens inriktning genom att favorisera en speciell pedagogisk eller metodisk lösning av vissa undervisningsfrågor.

Det är därför angeläget att det finns flera, sinsemellan fristående, granskningsutlåtanden. Regeringen bör i lämpligt sammanhang slå fast att granskarnas utlåtanden inte skall inkräkta på skolans, lärarnas och elevernas rätt att välja lärobok efter egen bedömning.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub279 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

10. beträffande *granskningen av läromedel*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub279 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

14. Arbetsstipendier för läroboksförfattare (mom. 11)

Lars Leijonborg (fp), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Ulf Melin (m) och Birgit Henriksson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Vad gäller arbetsstipendier för läroboksförfattare anser utskottet att sådana inte bör beviljas redan på projektstadiet. Det är först när boken utprovats genom användning i skolan bland lärare och elever som man kan bedöma resultatet av projektiden. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub279 yrkande 3 som sin mening ge riksdagen till känna.

dels att moment 11 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

11. beträffande *arbetsstipendier för läroboksförfattare*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub279 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

15. Handikappades behov av läromedel (mom. 12)

Larz Johansson och Marianne Andersson i Vårgårda (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Det ankommer" och slutar med "därför motionen" bort ha följande lydelse:

De individuella behoven måste sättas i centrum vid planering av utbildning för handikappade. I såväl grund- som gymnasieskolan behövs ökade stödinsatser. Det är viktigt att skolöverstyrelsen fyller sin roll som tillsynsmyndighet i detta sammanhang och ser till att kommunerna fullgör sina skyldigheter. Lärare måste tillägna sig kunskap om de handikappades situation. Nya metoder för undervisning och bättre utformade läromedel krävs för att skolverksamheten skall motsvara de handikappades behov. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub309 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 12 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

12. beträffande *handikappades behov av läromedel*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub309 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Anslagsbeloppet under Utvecklingsinsatser på läromedelsområdet m.m. (mom. 13)

1989/90:UbU11

Gösta Lyngå (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "11 248 000 kr." bort ha följande lydelse:

De senaste åren har riksdagen anslagit stora summor för utbildning av såväl teckenspråklärare som tolkar. Enligt utskottets mening är dock fortfarande bristen på olika typer av läromedel påtaglig. Det är därför önskvärt att förevarande anslag räknas upp i första hand för att möjliggöra en ökad produktion av läromedel inom videoområdet. Enligt utskottets bedömning bör anslaget ökas med 2 milj.kr. utöver vad regeringen föreslagit. Riksdagen bör således med bifall till motion 1989/90:Ub301 yrkandena 1 och 2 till anslaget Utvecklingsinsatser på läromedelsområdet m.m. för budgetåret 1990/91 anvisa ett reservationsanslag på 13 248 000 kr.

dels att moment 13 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

13. beträffande *anslagsbeloppet under Utvecklingsinsatser på läromedelsområdet m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub301 yrkandena 1 och 2 och med anledning av proposition 1989/90:100 till *Utvecklingsinsatser på läromedelsområdet m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 13 248 000 kr.,

Särskilt yttrande

Anslagsbeloppet under Statens institut för läromedel (mom. 9)

Gösta Lyngå (mp) anför:

Bristen på läromedel för elever med fysiskt och psykiskt handikapp är fortfarande stor. Det är därför angeläget att en omfördelning kan ske så att nya hjälp- och läromedel till dessa grupper kan stimuleras och produceras.